

Verkennd natuuronderzoek locatie Elzenlaan Smilde

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden



Datum: 10-02-2017
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Aveco de Bondt
Rapportnummer: AT/2017/10.02
Versie: D1



1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor een terrein langs de Elzenlaan in Smilde bestaan herontwikkelingsplannen. Op het terrein is voorzien in nieuwbouw van woningen. In opdracht van Aveco de Bondt is voor de herontwikkeling van het terrein een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van het verkennend natuuronderzoek.



Figuur 1.1: Ligging plangebied (rood omlijnd).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten of gebieden. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten, dan is voor de ingreep mogelijk een ont-heffing vereist op grond van de Wet natuurbescherming. Indien sprake is van effecten op Natura 2000-gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming vereist. De rapportage kan tevens worden gebruikt bij het opstellen van de goede ruimtelijke onderbouwing bij de wijziging van de bestemming.

2 Wettelijk kader

2.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

De Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijn) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. Ten aanzien van Natura 2000 zijn er beperkte wijzigingen in de Wet natuurbescherming ten opzichte van de bepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1998. Voor beschermde natuurmonumenten geldt dat de beschermingsstatus van deze gebieden in de nieuwe wet vervalt. Toetsing aan (oude doelen van) beschermde natuurmonumenten is derhalve vanaf het moment van inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming niet meer aan de orde.

In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing zijn er de volgende procedurevarianten:

- Geen nader onderzoek: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig)
- Voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten
- Verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel
- Passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangetoond dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) maakt onderdeel uit van de Wet natuurbescherming. Vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden bij een toename aan stikstofdepositie is gekoppeld aan het PAS. Dit programma is via het Besluit PAS in de Wet natuurbescherming verankerd. In de Regeling PAS zijn de volgende te volgen procedureregels vastgelegd ten aanzien van nieuwe projecten en/of andere handelingen:

- Toename van minder dan 0,05 mol N/ha/jr: geen vergunning en geen melding nodig
- Toename van 0,05-1 mol N/ha/jr: geen vergunning nodig, een melding volstaat*
- Toename van meer dan 1 mol N/ha/jr: vergunning nodig

** Wanneer een melding volstaat (bij 0,05 mol N/ha/jr of bij 1 mol N/ha/jr) hangt af van de beschikbare ontwikkelingsruimte voor het betreffende Natura 2000-gebied.*

Voor het uitvoeren van de stikstofberekening dient gebruik te worden gemaakt van de Aerius calculator. Bij een melding of vergunningaanvraag dient deze berekening te worden bijgevoegd. Bij een vergunningaanvraag zal door het bevoegd gezag worden bepaald of er nog ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de toename van stikstof voor de betreffende habitattypen of soorten¹. Op basis daarvan zal worden bepaald of een vergunning kan worden verleend.

2.2 Wet natuurbescherming; Soortenbescherming

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In de wet zijn lijsten opgenomen met beschermde soorten. In de Wet natuurbescherming worden

¹ In de Aerius monitor is in te zien voor welke gebieden geen ruimte meer beschikbaar is. Omdat deze informatie niet altijd up-to-date kan deze afwijken van de beoordeling van de provincie.

drie verschillende beschermingsregimes gehanteerd waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten Habitatrichtlijn (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.)

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - sub a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - sub b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - sub c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van EZ) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit ontheffingsplicht artikel 3.10 uit de Wet natuurbescherming. Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld dient bij overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wn een ontheffing te worden aangevraagd. Voor vogels geldt in afwijking hierop dat voor verstoring geen ontheffing nodig is, indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Het is ook mogelijk om voor beide categorie soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de nieuw wet. Er is dan geen ontheffing nodig.

2.3 Beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN/EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen het NNN/EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Het Rijk en de provincies hebben spelregels afgesproken over wat wel en niet kan omtrent NNN/EHS. Ze hebben dit in overleg met gemeenten en maatschappelijke organisaties gedaan. De afspraken zijn de 'Spelregels EHS'.

Concrete beleidsregels ten aanzien van de NNN/EHS in Drenthe zijn opgenomen in de vigerende Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Drenthe.

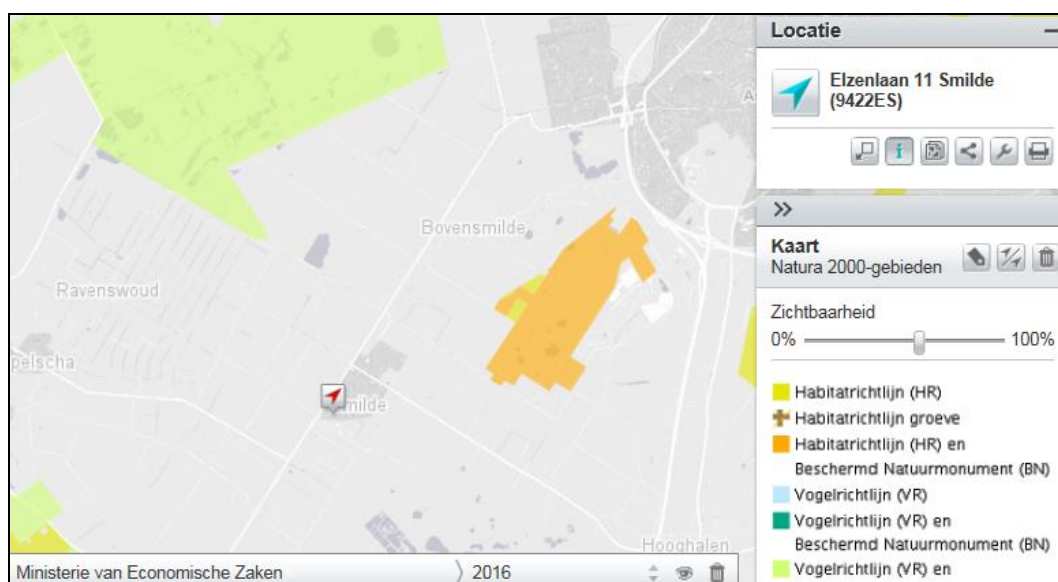
3 Bureauonderzoek

3.1 Werkwijze

Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. de gebiedendatabase van het ministerie van EZ, de Nationale Databank Flora en Fauna en soortenverspreidingsatlassen gebruikt. Aan de hand van deze bureaustudie is een inschatting gemaakt van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.2 Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het Witterveld op ca. 3,1 km afstand van het plangebied. Het Natura 2000-gebied Fochtelooverveen ligt op ca. 3,5 km afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand (> 5 km) van het plangebied.



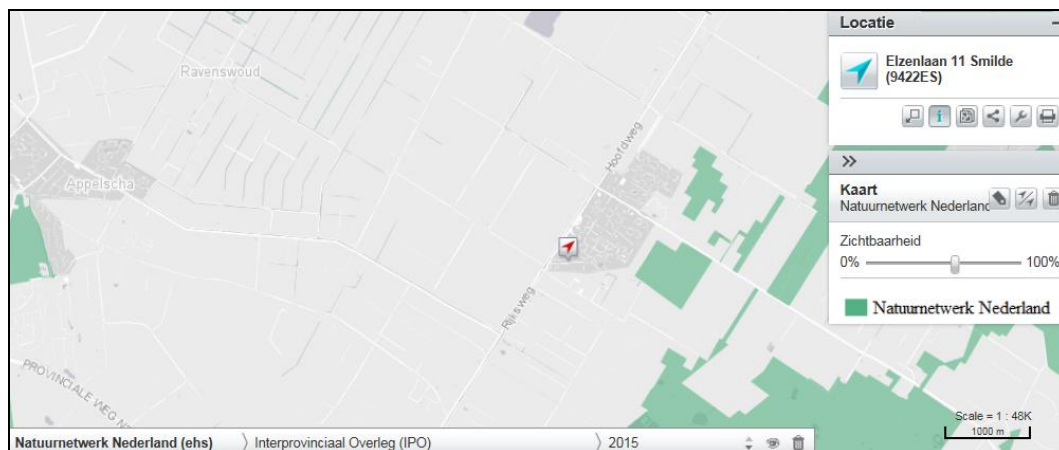
Figuur 3.2: Ligging Natura 2000-gebieden ten opzichte van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas Leefomgeving IPO.

Het plangebied ligt op grote afstand van Natura 2000-gebieden zoals het Witterveld en het Drents Friese Wold. Aanwezigheid van materieel en mensen tijdens bouwphase is niet zichtbaar in deze Natura 2000-gebieden en ook van verstoring in de Natura 2000-gebied door geluid of licht is gelet op de grote afstand geen sprake. Effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn op > 3 km afstand niet meer te verwachten. Significante effecten op Natura 2000-gebieden worden derhalve op voorhand uitgesloten.

Geconcludeerd wordt dat effecten op Natura 2000-gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

3.3 Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt niet binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Ten oosten van Smilde liggen enkele kleinere bosgebieden die als NNN zijn begrensd. Aangezien het plangebied buiten de begrenzing van het NNN ligt, is nadere toetsing aan de bepalingen uit de vigerende Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Drenthe niet noodzakelijk.



Figuur 3.3: Ligging NNN/EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas Leefomgeving IPO.

3.4 Beschermde soorten

Er zijn in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geen waarnemingen van beschermde soorten bekend uit het plangebied zelf. In de bredere omgeving komen volgens de NDFF wel enkele (zwaardere) beschermde soorten voor. Het betreft zoogdiersoorten zoals eekhoorn, egel, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse woelmuis en steenmarter en diverse vogelsoorten waaronder de huismus (jaarrond beschermde nestplaats). Van de gewone dwergvleermuis is er een waarneming bekend van een kraamkolonie buiten het plangebied in Smilde uit 2009. Deze kraamkolonie bestond uit 83 dieren.

4 Verkennd veldbezoek

4.1 Werkwijze

Op 3 februari 2017 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het plangebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het plangebied kunnen voorkomen.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van zwaarder beschermde plantensoorten bekend uit het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied vormt ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten planten. Onder de Wet natuurbescherming zijn alleen enkele zeldzame plantensoorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV beschermd en de meest bedreigde plantensoorten van de Rode lijst. Dit zijn soorten met overwegend vochtige en/of voedselarme standplaatsen. Dergelijke condities ontbreken in het plangebied. Nader onderzoek naar planten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.3 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van roofvogels of roek aangetroffen in de bomen in het plangebied. Ook zijn geen (oude) nesten van zwarte kraaien in het plangebied aanwezig die door andere soorten met een jaarrond beschermde nestplaats zoals boomvalk en ransuil kunnen worden gebruikt. In het plangebied is geen bebouwing aanwezig waarin soorten als huismus, gierzwaluw en uilen kunnen broeden.

In het plangebied zelf en langs de randen van het plangebied kunnen in opgaande begroeiing wel algemeen voorkomende (zang)vogels broeden waarvan het nest niet jaarrond is beschermd. Nesten van algemeen voorkomende broedvogels zonder jaarrond beschermde nestplaats zijn alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn tijdens het broedseizoen. Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden, bijvoorbeeld door te werken buiten het broedseizoen van vogels dat globaal loopt van half maart tot begin augustus.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 Vleermuizen

In het onderzoeksgebied is geen bebouwing aanwezig waarin vleermuizen kunnen verblijven. Aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. In het plangebied zijn wel diverse bomen aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn diverse bomen aangetroffen in het plangebied met holtes, scheuren en loshangend schors die een potentiële verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen vormen. Aanwezigheid van boombewonende vleermuizen in het plangebied kan derhalve niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de hand van aanvullend vleermuisonderzoek dient vastgesteld te worden of betreffende bomen daadwerkelijk door vleermuizen worden gebruikt als verblijfplaats. Als dat het geval is, dan is voor het kappen van deze bomen een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. De watergang die langs het plangebied loopt is geschikt als foerageergebied voor de water-vleermuis. De begroeiing in het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vrijwel alle mogelijk in het gebied voorkomende vleermuissoorten. Rondom het plangebied is veel groen aanwezig dat behouden blijft. Van een verlies aan essentieel foerageergebied van vleermuizen is derhalve geen sprake. Wel dient met verlichting rekening te worden

gehouden met vleermuizen die (mogelijk) boven de watergang langs het plangebied en begroeiing langs de randen van het plangebied foerageren.



Foto 4.4.1: Bomen met holtes, kieren en scheuren die geschikt zijn als verblijfplaats voor boombe-wonende vleermuizen.

4.4.2 Overige zoogdiersoorten

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen (sporen van) andere zoogdiersoorten aangetroffen in het plangebied. Het plangebied is ook slechts beperkt geschikt voor overige zoogdiersoorten. In de omgeving van Smilde komen zwaarder beschermde overige zoogdiersoorten zoals das, boommarter, steenmarter en eekhoorn voor. Voor das, boommarter en eekhoorn zijn geen geschikte verblijfplaatsen in het plangebied aanwezig. Tijdens het veldbezoek zijn geen eekhoornnesten in het plangebied aangetroffen. Ook zijn geen vraatsporen van eekhoorn in het plangebied aangetroffen. Er zijn ook geen dassenburchten of foerageergebied voor de das aanwezig in het plangebied. In en langs de randen van het plangebied kunnen algemeen voorkomende muizensoorten, egel en konijn voorkomen. Dit zijn *andere beschermde soorten* (art. 3.10 Wn) waarvoor een provinciale vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming geldt bij ruimtelijke ingrepen. Nader onderzoek naar overige zoogdiersoorten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.5 Vissen, amfibieën en reptielen

In het plangebied zelf is geen geschikte voortplantingsbiotoop aanwezig voor beschermde soorten vissen en amfibieën vanwege het ontbreken van oppervlaktewater. Langs de oost/zuidoost zijde van het plangebied loopt een watergang waarvan de oeverzone mogelijk in het kader van het voorgenomen plan wordt aangepast. Deze watergang heeft steile oevers en is daarmee ongeschikt als leefgebied voor zwaarder beschermde soorten amfibieën zoals kamsalamander, heikikker en poelkikker. De watergang is tevens ongeschikt voor beschermde vissoorten, die voornamelijk in de grotere rivieren en/of

snelstromende beken voorkomen. Het plangebied ligt in het stedelijk gebied van Smilde en bevat geen voor reptielen geschikte biotoop. Het voorkomen van zwaarder beschermde soorten vissen, amfibieën en reptielen in het plangebied kan derhalve op voorhand worden uitgesloten. Nader onderzoek naar vissen, amfibieën of reptielen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

4.6 Ongewervelden

Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek naar ongewervelden of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

5 Conclusie

5.1 Wet natuurbescherming; Natura 2000

Het voorgenomen plan leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming ten aanzien van Natura 2000-gebieden. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringsstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

5.2 Natuurnetwerk Nederland

Het voorgenomen plan leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de vigerende Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Drenthe ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland. Verdere toetsing in de vorm van een “Nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.

5.3 Wet natuurbescherming; soortenbescherming

Het plangebied vormt beperkt geschikt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende soorten zoals algemeen voorkomende muizensoorten, egel en konijn. Het betreft andere beschermde soorten (art. 3.10 Wn) waarvoor een provinciale vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming geldt. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde.

Voor de meeste zwaarder beschermde soorten planten of dieren geldt dat ze tijdens het verkennend veldbezoek niet zijn aangetroffen en ook niet in het plangebied worden verwacht vanwege het ontbreken van geschikte biotoop voor deze soorten. Uitzondering hierop vormen vleermuizen en broedvogels. Enkele mogelijk te kappen bomen in het plangebied bevatten holtes en scheuren waardoor deze potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen. Aanwezigheid van boombewonende vleermuizen in het plangebied kan derhalve niet op voorhand worden uitgesloten. Aan de hand van aanvullend vleermuisonderzoek dient vastgesteld te worden of betreffende bomen daadwerkelijk door vleermuizen worden gebruikt als verblijfplaats. Als dat het geval is, dan is voor het kappen van deze bomen een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming noodzakelijk.

Het plangebied vormt geschikt foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. De watergang die langs het plangebied loopt is geschikt als foerageergebied voor de water-vleermuis. De begroeiing in het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vrijwel alle mogelijk in het gebied voorkomende vleermuissoorten. Rondom het plangebied is veel groen aanwezig dat behouden blijft. Van een verlies aan essentieel foerageergebied van vleermuizen is derhalve geen sprake. Wel dient met verlichting rekening te worden gehouden met vleermuizen die (mogelijk) boven de watergang langs het plangebied en begroeiing langs de randen van het plangebied foerageren.

In de begroeiing in en langs de randen van het plangebied kunnen ook diverse algemeen voorkomende (zang)vogels broeden. Verstoring van broedende vogels dient voorkomen te worden, bijvoorbeeld door te werken buiten het broedseizoen van vogels dat globaal loopt van half maart tot begin augustus. Nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zijn niet aanwezig in en rond het plangebied.